СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 303. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 30-го грудня 1939. No. 303. Jersey City, N. J., Saturday, December 30, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ОДНІ БЮТЬСЯ, ДРУГІ СМІЮТЬСЯ

МЕКСИКО СИТІ. — Мексиканці звикли жартувати в День Святих Невинних, що припадае 28 грудня, так, як в Америці та по інших краях звикли жартувати на Першого Квітня. В Америці той день називають „Ейприл фул". Маючи ще в живій памяті трагедію з німецьким кораблем „Граф Спе", мексиканці зажартували собі того року в той спосіб, що в одній своїй газеті надрукували точний опис, з найменшими подробицями, про те, як інший німецький корабель, „Оріноко", що стояв у мексиканськім порті, пустився на море і його там недалеко мексиканських берегів перехопив англійський военний кружляк „Юлісес". Знайшовшись у прикрім положенні, капітан „Оріноки" звелів своїх моряків виладувати, а корабель затопити. Під кінець того опису газета призналася, що це лише „жарт". Всі щиро сміялися з того жарту.

БЕЗРОБІТТЯ ПОСТІЙНО МАЛІЄ.

ВАШИНГТОН. — Статистика виказує, що безробіття в Америці таки постійно малів. В порівнянні з минулим роком, у жовтні цього року начислено 900,000 менше безробітних. Нині є ще безробітних коло вісім і пів міліона людей. Поправу приписують головно военним замовленням.

НЕ ДОПУСКАЮТЬ РОБІТНИКІВ БАТІ.

ВАШИНГТОН. — Комісар еміграції, Готелінг, повідомив листом чеську компанію виробів обуви Батя, яка заложила недавно свою філію в Шікаґу, що вона може задержати лиш десять із сто своїх фахманів, які вона привезла до Америки з Чехії. В листі говориться, що методи Баті не є аж такі спеціяльні, щоб не можна було знайти в Америці для них знавців. Проти фабрики Баті вплинули були передтим протести від американської юнії виробу обуви, від вирібників обуви, та від деяких конґресових кол. Фабрика Баті тепер жаліється, що без тих знавців вона не всилі буде вдержати себе в русі.

ЩЕ ОДИН НАЦІСТИЧНИЙ ПРОВІДНИК ПІД СУДОМ.

НЮ ЙОРК. — Судові власті потягнули до відповідальности ще одного провідника американсько-німецького „Бунду", Гвилера-Гила, за те, що він мав під присягою фальшиво зізнавати. Закидують йому аж шіснацять таких кривоприсяг, серед них і те, що він зізнавав передтим, що родився в Каліфорнії, тимчасом він в дійсності родився в Лібаві, Латвія.

БОРОТЬБА З ВАНДРІВКОЮ БЕЗРОБІТНИХ.

ГВАЙТ ПЛЕЙНС (Ню Йорк). — Повіт Вестчестер рішив розпочати боротьбу з безробітними, які завандрували до нього недавно в ціли одержання вищих державних підмоґ, якими втішається цей повіт. До того повіту прибули люди аж зо стейту Огайо. Одній родині повіт хотів заплатити всі кошти подорижі, щоб її назад відставити до того містечка, звідки вона прийшла, але та родина відмовилась. Справді на основі закону вбогі не мають права до державної підмоги впродовж першого року свого замешкання, але коли вони знайдуться в крайній нужді, то місцеві гуманітарні чинники таки мусять переступити закон і їм помагати.

ШУКАЮТЬ СПОКОЮ В ДЕМОКРАТИЧНИХ РЯДАХ.

ВАШИНГТОН. — Провідники Демократичної Партії звернулися з проханням до президента Рузвелта, щоб він постарався про полагодження ріжниць у демократичних рядах, що виринають довкола закону Ваґнера. Багато демократів уважають цей закон нездалим і хотілиб у ньому поправок. Коли ці поправки наступлять, то при надходячій конвенції Демократичної Партії можна буде скоріше вдержати спокій.

Секретар Ікес прилюдно заявив, що коли Демократична Партія не назначить на своїй надходячій конвенції „ліберального кандидата", то наступить розкол у Партії. Бо ліберали таки підуть своїм шляхом і свого кандидата назначать. Це ослабить Партію і кине її в те положення, в якім вона знаходилася в 1924 р.

АМЕРИКАНСЬКА АРМІЯ ЩЕ НЕ ГОТОВА.

ВАШИНГТОН. — Шеф штабу американської армії, ген. Маршал, заявив, що американська армія під оглядом своєї военної боездатности готова тільки на 25%. Ще треба напружено працювати і вложити чимало грошей, щоб довести її до военної боездатности.

Секретар Вудрінґ підписав розпорядок, на основі якого в оборонну силу Америки впроваджується 52 нових летунських ескадронів.

ФІНИ ЗАКУПОВУЮТЬ МАЛІ КОРАБЛІ.

ВАШИНГТОН. — Фінський представник в Америці робить заходи, щоб тут закупити цілу фльоту маленьких военних корабликів, щоб на весну, коли розтають леди, можна було боротися з советськими военними кораблями. Фіни вже унешкідливили два найбільші советські кораблі, „Кіров" і „Октябрска революція". Ще лиш два кораблі важкої ваги лишилися Советам. Фіни думають і їх унешкідливити, а опісля взятись до малих советських кораблів.

Герберт Гувер переслав на адресу фінського уряду чергових $100,000. Це вже третя цього роду посилка від комітету Гувера.

ЩЕ ОДИН ЖАРТ.

НЮ ЙОРК. — Промовляючи перед товариством ім. Вудрова Вилсона, польський амбасадор Потоцкі говорив, що в Польщі далі глибоко шанують ідеалістичні кличі Вудрова Вилсона, в яких він признає право кожному народові самовизначуватись. Польський нарід усе шанував ті кличі і буде їх шанувати. Вони багато помогли Польщі, говорив амбасадор.

КООРДИНАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОНҐРЕСУ

У виконанні ухвали Восьмого Конґресу Обєднання Українських Орґанізацій в Америці й рішенням екзекутиви „Обєднання" з 9. грудня 1939 р. покликано до життя Координаційний Комітет Всеукраїнського Національного Конґресу, до якого входять отсі громадяни:

РОМАН СЛОБОДЯН (341 Rosehill Pl., Elizabeth, N. J.)

ВОЛОДИМИР ҐАЛАН (1134 Atwood Rd., Philadelphia, Pa.)

ВАСИЛЬ ШАБАТУРА (527 Second Ave., Pittsburgh, Pa.)

МИХАЙЛО ПІЗНАК (51 Chambers Street, New York, N. Y.)

МАТВІЙ ХАНДОГА (P. O. Box 1948, Pittsburgh, Pa.)

СТЕПАН ШУМЕЙКО (170 Hillside Terrace, Irvington, N. J.)

Завдання Координаційного Комітету є справа переговорів з такими українськими народніми установами і часописами в Америці, що бажали би поставити якісь особливі вимоги як передумову їх участи у Всеукраїнськім Національнім Конґресі. У тих справах треба звертатись до Комітету на таку адресу:

UKRAINIAN COORDINATING COMMITTEE: 1134 Atwood Rd., Philadelphia, Pa.

ҐРАБІЖ З ФАЛЬШИВИМ РЕВОЛЬВЕРОМ

Коли Д. Бавер, касієр одного підприємства в Нюарку, Ню Джерзі, йшов до банку з 2,300 долярами в своїй валізці, на перехресті людних вулиць він почув, що хтось приложив йому під груди дуло револьвера й казав віддати собі гроші. Бавер послухав. Ґрабіжник схопив валізку й став тікати. Бавер кинувся за ним на здогін і загнав його до одного ресторану, де приватні детективи його спіймали. Коли поліція привела арештованого на поліційну стацію й оглянула забраний від нього револьвер, показалося, що це була дитяча забавка в формі револьверу.

ПОСТРІЛИВ ЖІНКУ, ДИТИНУ Й СЕБЕ

Арон М. Соловйов, 41-літній співак у багатій синаґозі в Сан Франсіску, приїхав до своєї родини в Ню Йорку, з котрою він посварився, й зажадав від неї, щоб вона приняла його назад у свій склад. Коли члени родини цього не захотіли зробити, він пострілив з револьвера свою жінку, одну зо своїх дочок, а потім одним вистрілом убив себе самого.

Пострілена дочка відома концертова піяністка й мала незадовго виступати на великому концерті в Тавн Голі в Ню Йорку.

НА ЩУРАХ УЧАТЬСЯ ЛІКУВАТИ ЛЮДЕЙ

На конґресі Американського Союзу для Поступу Науки, що відбувся в місті Коломбус, Огайо, прочитав Нормен Майер, професор психольоґії в Мішіґенському університеті, реферат про лікування нервового занепаду в щурів. Він доказував, що щурі занепадають на нервовий розстрій, коли їх заставляти робити те, що вони навчилися вважати злом. Він висказав думку, що ці розсліди зо щурами покажуть ученим дорогу до лікування подібних нервових недуг у людей.

ПІДДЕРЖУВАЛИ ШТУЧНО ДИХАННЯ ЦІЛУ ДОБУ

Лікар і поліція пробували врятувати новонароджену дитину панства Далів з Елизабету, Ню Джерзі, вдихуючи в легені дитини повітря власними устами. Цілий день працювали вони над дитиною, поки поліція нарешті доставила респіратор і кисень. На якийсь час дитина почала дихати нормально, потім обструкція в легенях показалася засильною й дитина померла.

В КИТАЮ ЗАТЯЖНА ВІЙНА

ШАНГАЙ. — Японці зачали бомбардувати місто Лянхов у провінції Кансу. Місто бомбардували коло 100 літаків три дні. Лянхов має велике значіння як осередок, через який іде допомога китайцям з боку Советів. Японські комунікати подають звідомлення про великі японські перемоги та про близький кінець ліквідації „китайського інциденту".

ГОНҐ КОНҐ. — Китайське командування подає, що японська армія понесла величезні втрати, які виносять у самому грудні коло 100,000 нещасливих випадків. Далі кажеться, що японці говорять про свої „перемоги", щоб ними закрити свої поразки.

ПЕРЕВОДЯТЬ ПОМІРИ ОСТРОВІВ ҐВАНО

Перуанський уряд почав робити з повітря поміри островів Ґвано.

Цих островів є пятьдесять кілька. Звісні вони з того, що на них є груба верства гною, лишеного там віками підбігуновим птацтвом.

ОБМЕЖЕННЯ В БРИТАНІЇ.

ЛОНДОН. — Війна зачинае даватися скоро в знаки й англійцям. З днем 8. січня будуть видавати в Англії цукор, солонину і масло на картки, а їх консумція буде обмежена. Тепер іще оголошено додатково, що таке саме буде й з мясом. Виходить, що анґлійці йдуть за німцями, які видвигнули клич „гармати перед маслом".



ПОХОРОН МОРЯКІВ „АДМІРАЛА ГРАФА СПЕ".

ФІНСЬКІ ВІЙСЬКА ДАЛІ ПЕРЕМАГАЮТЬ, А СОВЄТСЬКІ ВІДСТУПАЮТЬ

ГЕЛЬСІНКІ. — Офіційно стверджують, що фінські війська борються на совєтській території, наступаючи на Реполю, важну совєтську військову базу, віддалену 30 миль від границі. В Карелії цілковито розбито дві совєтські сотні. Совєти далі намагаються перетяти Фінляндію на дві частини, пробиваючись через середину краю, що їм далі не вдається. Фінські літаки бомбардують совєтські частини, нападаючи на зади, а совєтські летуни бомбардували два міста: Борґу і Котку. Ще подають, що фінським військам удалося перетяти Совєтам залізничий звязок між Ленінґрадом і Мурманськом.

ЗБУВАЮТЬ МОВЧАНКОЮ.

МОСКВА. — Совєтська преса і совєтське радіо, що стільки написали і наговорили про геройства червоної армії, тепер цілком перестали подавати новини з фінсько-совєтського бойового фронту. Та населення дуже добре розуміє, що означає така мовчанка. Крім цього й чужинецькі радіові передачі передають повно такого матеріялу, з якого ясно виходить, що Совєти понесли досі в Фінляндії соромну невдачу. А вже це є певне, що не годні нічого вдіяти малій Фінляндії. Совєтські военні комунікати подають тільки кілька слів про те, що є на фронті, а саме: на фронті нічого особливого.

СОВЄТИ ЗАВЕЛИ НАНОВО ЦЕНЗУРУ НА НОВИНКИ.

МОСКВА. — Як тільки большевики захопили владу в 1917 році, зараз завели гостру цензуру на всі звіти чужинецьких кореспондентів і того всього, що висилається за границі Совєтів. Це тревало 21 рік. Та коли у травні на місце Літвінова прийшов Молотов як комісар заграничних справ і премієр, він зніс ту цензуру. Тепер проголошено, що знову усі новинки, що їх висилається до чужих країв, мають бути наперед переценвуровані совєтським урядом.

„СОВЄТСЬКИЙ ГЕРОЙ" КОМАНДАНТОМ ФРОНТУ.

МОСКВА. — Командантом ленінґрадської военної округи назначено ґенерала Григорія М. Штерна. Тимсамим він стає командантом цілого фронту і керуватиме тепер війною проти Фінляндії. Попереднього команданта усунено і покликано до Москви для виправдання невдач на фронті. Генерал Штерн має всього 40 років. У Совєтів уходить він за „героя", що вславився у „пограничних війнах" з Японією на Далекому Сході, де він був командантом. Є він сином лікаря. Родився на Кримі.

ЗАПРОТЕСТУВАЛИ СОВЄТИ І НІМЕЧЧИНА.

БУКАРЕШТ. — Румунський уряд одержав протест Німеччини в справі дозволу покинути Румунію, даному бувшому президентові Польщі Мосціцкому, що виїхав до Швайцарії. Такий сам протест вишлють і Совєти. Протестуючі вважають поступок Румунії „ворожим актом".

ДЕСЯТКИ ТИСЯЧ ПОГИБЛИХ ВНАСЛІДОК ЗЕМЛЕТРУСУ.

ІНСТАБУЛ (Туреччина). — З Анатолії доходять вісті про наслідки останнього землетру. Дуже консервативні обчислення подають, що серед катастрофи загинуло найменше 20,000 осіб. Є знищені 92 місцевості. Цілі міста в цілковитих руїнах. Комунікація зовсім перервана. Ранених нараховують приблизно на яких 60,000. Турецький Червоний Півмісяць розпочав рятункову акцію. В цілому краю зачали всюди збирати жертви. Траґедію побільшують сильні морози і метелиці.

ПАПА ВІДВІДАВ ІТАЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ.

РИМ. — Папа Пій XII. вступив до Квіриналу, давнього осідку пап, і відвідав там італійського короля Віктора Емануїла, нащадка того роду, що позбавив папства світського володіння над Римом тим, що Рим став столицею італійського королівства й осідком короля Італії. Десятки літ „папської неволі" й напруження між Ватиканом і італійським урядом уже належать до минувшини. Як відомо, італійський король зложив був недавно візиту папі, а тепер папа віддав візиту. У політичному розумінні це означає цілковите замирення між Ватиканом і італійською державною владою, а в сучасному: скріплення спільних заходів у справі світового замирення. Речник фашистівського уряду, редактор Ґайда, каже, що папа визнав тепер фашистівську владу, але це не означає, що політика Ватикану й Італії є одна і та сама. Папа, каже Ґайда, є зацікавлений у замиренні головно з гуманітарного боку, а Італія має свої власні, національні інтереси, за які мусить дбати. Під тим Ґайда розумів у першу чергу територіяльне поширення Італії.

ГІТЛЄР—ҐЕРІНҐ.

ЛОНДОН. — Не знати, чи це правда, чи тільки поголоски, але так є, що тепер появляються щораз частіші донесення про те, що є сильні тертя між Гітлером і маршалом Ґерінґом, що мав би стати наступником Гітлера в разі смерти того останнього чи його уступлення. Кажуть, що обидва між собою не говорять уже від довшого часу. Причиною має бути незгода через заграничну політику. Кажуть, що приятелями Ґерінґа є представники великого промислу, а вони дуже незадоволені з „німецько-совєтської приязни", бо переконані, що це веде Німеччину до загибелі.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ШЛЯХ ВІДЧИНЕНИЙ

Зроблено великий крок уперед у справі скріплення нашого народнього життя. У. Н. Союз і У. Н. Поміч, як дві головні запомогові організації, враз зо своїми органами, „Свободою" і Народнім Словом", заявилися за те, щоби був один Всеукраїнський Національний Конґрес, на якому був би вибраний Верховний Репрезентаційний Провід Американських Українців. По довгій спільній розвазі прийшли вони до переконання, що скликаний на 16 і 17 березня Всеукраїнський Національний Конґрес є таким кроком, який дає тут людям доброї волі змогу зробити добру прислугу Українській Ідеї, згуртовуючи біля неї все патріотичне українське громадянство. Представники згаданих орґанізацій і часописів переконались підчас спільних нарад, що ніхто нікому нічого не накидає і не думає накидати. Навпаки, в усіх численних присутніх виявилась наглядно добра воля до найдальше йдучих взаємних уступок. Виявилась готовість, коли про них іде, уступати кожному іншому, якщо тільки той інший виступатиме з якимись справжніми домаганнями, як скаже, чого хоче.

Саме для тої цили відложено справу підготови Всеукраїнського Національного Конґресу, щоб спершу наладнати відносини, дійти до порозуміння, а доперва потім у спільнім порозумінні назначити спільний комітет, що мав би підготовити програму Всеукраїнського Національного Конґресу й інші справи, тісно злучені з конґресом і вибором Верховного Проводу.

Вище згадані орґанізації й часописи станули на тому, що навіть у підготовній акції не може бути мови про те, щоб хтось один чи два заважували чи диктували, бо і тут треба піти всім головним орґанізаціям чи політичним фракціям на уступки, щоб не було переголосування меншини більшістю, а було справжнє взаємне порозуміння, бо тільки на такім тлі може зродитися щось таке, що зможе вдержатись.

Вище сказане вказує усьому нашому свідомому громадянству, старшого й молодшого покоління, що є тепер велика нагода для ліквідації в нашому народньому житті деяких цілком нездорових відносин. Кожний, кому лежить на серці загальне добро, зрозуміє, що не можна допускати до цього, щоб наші люди по громадах знову жерлися. Тому, коли хто хоче добра нашій справі, хай не тратить часу й енерґії на такі дрібні справи, як, хто і на який час назначив Всеукраїнський Національний Конґрес. Зате краще ставити вимоги і прилюдно, чи як хто хоче, видвигати те, що повинно бути виконане конґресом і що є передумовою участи цеї орґанізації чи партії в конґресі. Тоді принаймні загал пізнає, про що йде справа, в чому, де і кому треба уступити. Бо сама лайка, що хтось „запроданець", „оброшений кровю", „німецький аґент", „фашист" і тим подібне останеться назавжди тільки лайкою і напастю, себто тим, що крає народне серце, а не тим, що скріплює народній орґанізм. Ідемо гоїти старі рани, а не завдавати собі нові! Йде про нове життя, а не продовжування політики цькування.

Е. Онацький (Рим).

СЛІДАМИ МОСКОВСЬКОГО ІМПЕРІЯЛІЗМУ

Італійські часописи з 10. грудня (Джорнале д'Італія" і „Месаджеро") принесли дві звістки, що кидають яскраве світло на шляхи, що ними йде московський імперіялізм. „Джорнале д'Італія" подав звістку англійської аґенції Райтера з румунського кордону про те, що в Дрогобиччині вибухло збройне повстання місцевого українського населення проти московської армії. До Львова нібн привезли багато поранених московських старшин та простих салдатів. Про втрати повстанців нічого не згадується. Але коли ця вістка правдива, то такі втрати мусіли би бути жахливі, бо ми добре знаємо методи большевицьких займанців. Виходить, що, не зважаючи на те, що вся країна буквально залита большевицьким військом, населення всеж таки наважується повставати проти нього. Це значить, що стражданням населення нема меж. Бо тільки доведене до розпуки моглоб воно наважитися на такий крок.

Звістка, яку подає „Месаджеро", таксамо дуже красномовна. Встановлено, пише його спеціяльний кореспондент, що переважна більшість російських військ на фінському фронті складається з **українців,** зовсім не призвичаєних до майже арктичного, холодного підсоння. Звертає увагу їх нуждение лихе убрання, а особливо цілком не відповідне лихе взуття!

Отже тимчасом, як Західню Україну „визволяли" війська, що складалися з чистих москалів чи якихось азійських інородців, від яких (за винятком кількох старшин) не можна було почути жадного українського слова, українців пігнали на здобуття, чи то пак „визволення" Фінляндії. Як вони мають визволяти, про це повідомлять однозгідно кореспонденти всіх світових часописів та аґенцій: московські командири не шкодують люду, і, не маючи жадних стратеґічних чи взагалі військових здібностей, хочуть надолужити масою. Тому тільки на карельському фронті полягло вже коло 20 тисяч люду, переважно українців, що їх, мов тих баранів, шлють під кулеметний вогонь.

Так царський уряд здобував колись українськими руками та українською кровю Кавказ і азійські провінції; так колись Петро І. будував на українських козацьких трупах свій гнилий Петербург. Замісць того, щоб гинути за свою власну справу, щоби бодай унукам стало краще жити на цій нашій нещасливій украінській землі, сотки тисяч українців гинуть жертвами задля чужого імперіялізму. Яка трагедія! Не вміти здобути і головно втримати власної свободи, і служити, замісць того, сліпим знаряддям у позбавленні свободи та в підбитті інших! Замісць іти дружнім спільним фронтом з фінами проти осоружної Москви, наші люди гинуть від фінських куль, щоб допомогти Москві поширити ще далі своє жахливе царство мізерії, терору й нечуваного підлабузнювання та рабства!

Як довго триматиметься ця маленька героїчна Фінляндія проти большевицького кольоса? Чи хто прийде їй на допомогу, чи всі мовчки й пасивно чекатимуть, аж і на них прийде черга? Того не знаємо, але одного ми цілком певні. Проглинувши Фінляндію, Москва на тому не спиниться. Апетит, як то кажуть, приходить разом з їжею. І потім з Фінляндії вже так близько до Атлантійського океану. І на дорозі до нього лежать такі маленькі держави (Норвеґія), що спокуса буде занадто сильна для Москви. А потім прийде черга на Румунію і на Туреччину. Большевицький імперіялізм, що перейняв на себе здійснення всіх заповітів царського імперіялізму, мусить ужити всіх засобів, щоб опанувати колишній Царгород, а з ним вихід з Босфору та з Дарданелів до Середземного моря. Може бути, що цей похід на південь не прийде так відразу. Може бути, що Росія зужиє трохи часу на перетравлення Фінляндії та Західньої України і Білоруси, але шляхи московського імперіялізму давно визначені: вони залишаються все ті самі, незалежно від того, чи в Москві сидить якийсь білий московський цар, чи червоний Сталін. Доходять звістки, що мало не всі галицькі комуністи, родом українці, вже вилікувалися зо своєї хвороби. І це можна легко зрозуміти, бо навіть і комуніст, якщо він українець, дуже швидко переконується на фактах, (не на словах, а на фактах!), якими шляхами йде московський, ніби комуністичний імперіялізм, шляхами нищення свободи всіх народів.

ЗЕМЛЯ, ЯКУ ХОЧУТЬ У НАС УКРАСТИ...

На бажання Німеччини до Берліну приїхала спеціяльна советська комісія, що має порозумітися з німецьким урядом відносно акції переселення, про яку преса вже чимало писала. Йде тут про плян виселення до Советського Союзу частини мешканців окупованої тепер Німеччиною територіяльної смуги бувшої Польщі, що складається з західних білоруських земель і з західніх окраїн української етноґрафічної території. На вільні місця, які залишить по собі корінне населення цих областей, німецький уряд має намір розселити німців, що досі мешкали в Советському Союзі.

Преса подає, що згідно з пляном Москва зобовяжеться перед Німеччиною прийняти 1 міліон українців, білорусів і москалів зо згаданих областей і подбати про перевіз туди 115,000 німців з Советського Союзу. Німецькі офіційні чинники заявляють, що це переселення відбуватиметься на засаді добровільности, але фактично напевно буде переводитися примусовим порядком. Бож годі думати, щоб така ґрандіозна переселенська акція могла бути зреалізована за згодою самого населення (охочих добровільно їхати на „щасливе" життя до сталінського „раю" напевно багато не знайшлосяб!). Кружляють вістки, що німецькі урядові чинники будуть змушувати також жидів і поляків виселюватися з цих евакуовуваних областей, щоб таким чином звільнитися й від них.

В звязку з цими несамовитими проєктами, хочемо ближче познайомити українську опінію зо станом на цих землях, що творять із себе західні окраїни української території.

Ці західні окраїни поширюються на люблинське, львівське й краківське воєвідство бувшої польської держави. Їх загальний територіяльний простір виносить 20,545 кв. клм. з 1,730,600 населення. З того **950 тисяч українців.**

Загальна характеристика цих західних окраїн наступна:

Підляшшя з містом Білою (17.5 тисячі населення); Холмщина зо столицею Холмом (29.1 тисячі населення), Ярославщина (частина львівського воєвідства — 7 тисяч населення), і Лемківщина, з головним містечком Горлиці (4,000 населення). З уваги на історичні переходи, релігію, говори, національне освідомлення й звичаї — треба поділити західні окраїни на три частини:

I. **Холмщина з Холмом.** Це колишня московська займанщина, а під Польщею люблинське воєвідство. Під Росією населення насильно переведене з гр.-кат. на православіє; під Польщею також насильно з православія на римо-кат. східній обряд. Населення останньою релігійною боротьбою дуже záктивізоване, шукає правди, охоче до жерв і радо посилає дітей до шкіл. Густота населення середня (70 на км. кв.), на півдні густота населення більша (87.83 — Томашів, Грубешів); напівночі майже в рільництві. Жидів 9% населення.

Мовно більшість говорить по українськи (навіть римокатолики й військові кольоністи, яких є відносно багато). Великий відсоток мішаних подруж. До Холмщини слід зачислити й рештки сокальського, равського та любачівського повіту. Там сокальський кордон майже зовсім затертий. Ріжниця тільки та, що населення по релігії гр.-католицьке. Сокальський повіт національно й навіть націоналістично свідомий. Молодь має широкі звязки з південною Холмщиною, промінює туди своєю думкою та ініціятивою. Так, наприклад, в останньому часі інтеліґентна молодь Томашівщини, Грубешівщини, а навіть Холмщини, яка ходила в Сокалі або Яворові до ґімназій, оснувала крамниці.

II. **Лежайщина.** До неї слід зачислити частини повітів: ярославський, переворський, ланцутський, ряшівський, а на півночі частину березівського.

Це, так би мовити, задня сторона відступаючого українства, яка, щоправда, дуже мужньо і твердо бороноться, але рік за роком і крок за кроком змушена була з огляду на нерівні умовини боротьби відступати. Вже в XX. ст. зліквідовано, згідно кома(с)овано гр.-кат. парохії (Ряшівщина). Наступ польщини був повільний, але систематичний. В багатьох селах гр.-католики почувають себе ще українцями, але говорять уже по польськи. Національна свідомість слаба, за винятком частини околиць Лежайська та Перемишля.

Населення збідніле. Пересічна густота 130 на 1 кв. клм. Пайки ґрунтові малесенькі. Господарство в 3 гект. зачисляється вже до заможних. Перенаселення тут мабуть найбільше з усіх Західних Земель. Промисл, доволі розвинений у північній частині округи, та довіз до міст сяк-так виживлює населення. Ґрунти переважно піскові, не дуже врожайні.

III. **Лемківщина.** Повіти: південна частина березівського, сяніцького, рештки ліського, кроснянський, ясельський, горлицький, новосанчівський, і східній ріг новоторського повіту.

Стоки гір Середнього і Малого Бескиду заселені українцями (густота в горах 56 на 1 кв. клм.). Чим дальше на північ, до низини, до залізниці Сянік, Кросно, Ясло, Струже, Новий Санч — тим чимраз населення густіше (до 120), але й щораз частіше польські присілки, а то й цілі села. Ропа, рафінерії, живці наспроваджували цілу масу спеців поляків. Є тут живці й літниска: Романів, Іваніч, Горлиці, Жеґестів, Криниця, Мушина, Щавниця. Нафтова промисловість купчиться в Загірю, Іваніч, Кросно, Ясло, Лібуша.

Населення дуже відпірне на денаціоналізацію. Національна свідомість доволі сильна, але ще під примітивним кутом — „ми русіни". Багато „кацапів". Деякі села православні. Багато в тому „помогла" гр.-кат. адміністратура в Риманові (адміністратор о. Медвецький — старокацап) та польська політика. Хоч в останньому часі москвофіли мали нахил до порозуміння з українцями.

Населення, головно ближче міст, доволі заможне, дуже підприємчиве й під умілою рукою дає себе вести до конструктивних завдань.

Так назагал представляється земля, яку хочуть позбавити її власного імени... — („Новий Шлях").

Яків Аренберґ.

СЕРЕД ФІНЛЯНДСЬКИХ ОСТРОВІВ

(3)

Коли так у гарячі літні дні згадував усе, забувався при муштрі, тому карали його. Раз навіть ті спогади спокусили його настільки, що пробував утікати, а за те мусів потім покутувати кілька літ. Тому теж старався втопити спогади в горівці і воно потрохи вдавалося йому.

Та нині, в ясний соняшний день і коли побачив ці темні очі дівчини, замкненої в арешті, віджили його спогади. Як лише скінчив службу, зараз поспішив до віконця келії, щоби принести потіху арештованій.

Сів під віконцем із гармонією та добував із неї наймиліші звуки, співав пісні своїх рідних сторін і пробував перекладати філяндською мовою найпалкіші звороти. Даремне. Дівчину, видно, годі було розрадувати.

— Як думаєш, Осипе? — питалася. — Як воно скінчиться? Чи мене жде строга кара? Боже, чиж я коли подумала би була, що витанцюватися та забавитися, це може бути злочин! І я навіть не була цьому винна, що я там із іншими знайшлася того вечора нещасного, бо той великан схопив мене, наче дитину, та пересадив до свого човна.

— І певно поцілував тебе, що? — спитався нахмарений Осип.

— А так! Одначе за таке не можуть карати! То булоб страшне! Як гадаєш, Осипе? Бо колиб мене мали заслати, або колиб... (тут зробила відповідний рух рукою). Ах, тоді... тоді я втопилася би!

— Різки, думаєш? — відповів Осип добряче. — Е! Що це значить! Хто в життї не закоштував різок? Всі, ввесь світ, я також нераз... То лпше, ніж сидіти в холодній.

— Тебе били різками, Осипе? То страшна ганьба. Потім годі людям глянути в очі. Хтоб мене ще потім схотів, колиб... ні, годі подумати.

І розплакалася голосно.

— Хто тебе хотів би? Я хотів би тебе. Різки болять, та більше болить дивитися, як ти плачеш. Не плач, голубонько, не плач. Ще нічого не сталося. Втри оченята, пташечко! Чекай, я тобі затанцюю і заспіваю.

І з гармонією в руці став танцювати скочного козака, хоч сонце пекло і піт стікав йому струмками. Катря справді стала всміхатися.

Коли Осип побачив це, мало не збожеволів із радости. Вискочив на порожню бочку під віконцем і гарячими словами то по фінськи, то по українськи став відміняти слово: „кохаю"! Хотів схопити дівчину та втекти з нею в степи, де знайшлаб їх лише доля, що переслідувала обох.

Та коли так розщедрився перед нею, почув нараз своє назвище. Взивали його до капітана.

* * *

Було це в останніх днях серпня. Місяць мав саме зійти, та ще скривався до половини за хмаринкою, ждав, аж останній блеск вечірньої зірниці погасне на заході. Не довго треба було ждати, поволеньки посуваючись, місяць кинув пригорщу срібного сяйва на морські хвилі, на поля та навіть і до келії, де Осип сидів і Катря. Дівчина говорила, а слова провожала рухами, то плакала то просила.

Ніхто не дізнається, як вона втекла. Вона його ніколи не зрадить. Мали відірвати кілька гонт із даху, перекинути шнур, привязаний до бельки, а тоді скажуть, що вона втекла так, що ніхто не знав. Вона сховається так, що її ніхто не знайде, а як війна скінчиться — вічно не може тревати — тоді вона вийде за нього, бо хтож би тоді ще памятав Катрю? Він плакав, цілував її, боронився, а вкінці зробив, що хотіла. Коли все було готове, Осип схопив її, приголубив пристрасно до грудей та просив майже із розпукою:

— Не забудь мене! Рівночасно відчував, що їй уже треба було вирватися з його обіймів. Прочував, що як лише пустить її, то не побачить уже більше її карих очей. Потім дивився, як між великими каменюками перекрадалася до моря. Не міг уже навіть сумніватися, що обдурила його. Все з іншими уложила заздалегідь. Як і коли, не знав того. Та там при березі ждав човен, який два кремезні мужеські рамена штовхнули на море та який полетів стрілою по хвилях, залитих місячним сріблом.

Осипа нараз схопила лють. Схопив за кріс. Та що мав би з того? — ще неодно нещастя. Ні, він не хотів того. Замкнув двері від келії та став знову ходити сюди й туди. Потім кріс поставив у куті, добув пляшку горівки та взявся до неї.

* * *

Хлопці з усього острова зібралися перед арештом, зглядалися на Осипа. Виглядав на дуже веселого. Дівчина втекла з арешту, а він співав і танцював, наче навіжений та весело потрясав порожною пляшкою. Нещасний пішов в інший танок небаром, супроти людей з острова, та він до кінця вневняв, що горівка гоїть терпіння кохання й лікує всі його рани.

* * *

На великому конґресі в Парижі в 1856. році при заключуванні миру, мусіли хіба серед умовин помістити тайну кляузулю в справі нашої Катрі, бо її зраду, себто, що цілувалася з „мидшипменом" її Королівської Великости королеви Вікторії та що танцювала під англійським прапором, оставили без кари. Вийшла вона пізніше за якогось лотиша та жила на одному з островів. Та до пізної старости при кожній нагоді оповідала свою пригоду з 1855. року.



ШВАЙЦАРЦІ ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ.

По всій Швайцарії йдуть гарячкові приготування до війни. Навіть жінки орґанізуються в військові відділи. На світлині: відділ швайцарських жінок, що служать у піхоті в Базилеї.

-:- З ДНЯ -:-

ЗНАЧІННЯ СЛІВ.

Дехто впевняє, що слова мають стале виразне значіння. Тому не треба застановлятись над ними, а треба орудувати ними, як добрими „золотими монетами". Хіба не знаємо ми що означає, наприклад, слово „свобода"? Це слово відоме кожному сільському пастушкові. Чи треба над ним застановлятись і ставити його зміст під знак питання? Ні, говорять деякі люди, не треба. А коли хтось розчовпує ті слова і ставить у сумнів їх зміст, то він певно має на цілі якісь погані наміри; він хоче обчорнити те слово, викривити його зміст та в очах загалу виставити його на посміховище, говорять деякі люди.

ІНШІ ЗАСТАНОВЛЯЮТЬСЯ.

Проте інші, культурні люди, застановляються над змістом слів, і то навіть тоді, коли ті слова старі, як світ, і їх зміст здогадно кожний добре розуміє.

Ось тепер виринула в американських політичних колах така маленька дискусія над здогадно зрозумілим кожному політикові словом „лібералізм".

Секретар Ікес, гарячий прихильник президента Рузвелта, сказав недавно: „Ми наїдемо на економічні і соціяльні скали, коли не назначимо ліберального кандидата на президента і не виберемо його президентом". „Ця країна є ліберальна", говорив він далі", і вона хоче ліберального президента".

ВІДПОВІДЬ ІКЕСОВІ.

Ікесові відповів голова національного комітету Републиканської Партії, Гемилтон. Він не оспорював, що Америці потрібно „ліберального президента", але оспорював саме слово „лібералізм", кажучи, що Ікес те слово собі монополізує і під ним тільки себе самого та Рузвелта розуміє. Дослівно Гемилтон сказав: „Коли Ікес говорить про „лібералізм", то кого іншого він має на увазі, крім себе самого і президента Рузвелта?" А далі Гемилтон додав, що хоч Ікес уважає себе ліберальним, то за ліберального не вважають його навіть деякі його найближчі колеґи з Демократичної Партії, а то тому, що він є за третю каденцію президента Рузвелта, а така каденція буде „неліберальною". Так кажуть деякі демократи, а за ними повторяє Гемилтон. Вашінґтон не хотів бути президентом довше як вісім літ. Не хотіли того й інші американські президенти. Бо вони були тої думки, що коли президент довгий час займає уряд, мимоволі окружиться своїми однодумцями і приятелями та довкола себе створить таку сильну політичну систему, що буде нагадувати диктатуру. А це буде „неліберально", кажуть деякі люди.

Не йде тут про те, хто з них має рацію. А йде про підкреслення, що слова, хоч деколи нам зовсім зрозумілі, проте ріжні люди що інше під ними розуміють.

„НЮ ЙОРК ТАЙМС" ПРО ЛІБЕРАЛІЗМ.

„Ню Йорк Таймс" з 21. грудня ц. р. в „Топик оф ди Таймс" також порушує цю справу, ставляючи запит: „Що означає реакціонер? Що ліберал?... Ми живемо в часах, котрі ставлять на проби не лиш душі людей, але їх гаслові слова", каже Таймс.

Розбираючи слово „ліберал", „Ню Йорк Таймс" іронізує, кажучи, що це недавно за „ліберала" вважали того чоловіка, що погоджувався з тим, що ділось у Советах, і що хвалив большевизм, коли не виразно, то бодай потурливо покивував на нього головою. Критикувати те, що ділось у Советах, означало здобути собі назву „реакціонера". Нині часи змінились. Хоч самі відносини в нутрі Советів по давньому остаються ті самі, то вже нині в Америці можна критикувати Совети, відкидати все, що вони роблять, а проте бути лібералом". „Ню Йорк Таймс" кінчить: „В критичній хвилині ми можемо попасти в такий настрій, що тут вдома будемо ще раз провірювати старі дефініції", себто означення певних слів і виразів.

ХТО НЕ ОЗНАЧУЄ СЛІВ?

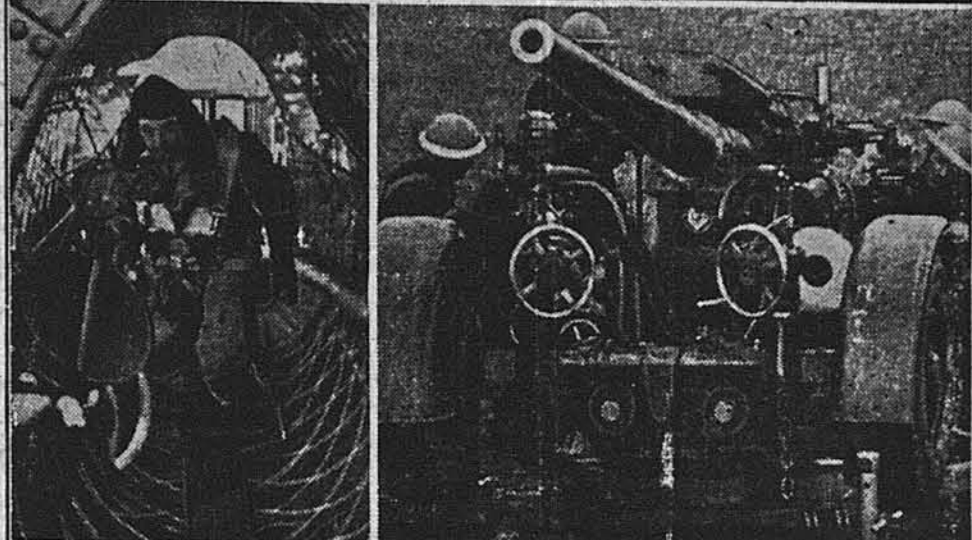
Слова описують якесь ділання або якийсь предмет.

Коли якийсь чоловік, наприклад, не думає сам робити стола, чи замовляти його в столяра, чи купувати його в склепі, то йому не треба глибше застановлятися над словом „стіл". Стіл — і годі. Чейже кожний знає, що то стіл. Також не буде глибше застановлятись над словом „вино" той, хто не розуміється на смаку вина, не збирається його пити, чи купувати. Вино — і годі.

Не застановляються глибше над словами „свобода", „демократія", „соціялізм" і т. п. ті люди і ті суспільні провідники, які з тих понять не думають ні тепер, ні колись робити практичного вжитку. Якби вони мали те внутрішнє переконання, що ті слова прийдеться їм колись примінювати в життя, то вони тоді зрозуміли б, скільки неозначених вартостей вони криють у собі.

Але вони такого внутрішнього переконання не мають, а орудують тими словами так, як маляр шильдів орудує склепарськими вивісками: йому йде про їхню зверхню форму, а не про те, що буде в середині склепу, що пишатиметься тими вивісками.







КРИЛА ПОНАД АНҐЛІЄЮ.

Внизу великі анґлійські бомбовики вантажать великими бомбами перед летом на Німеччину. Нагорі летуни дістають інструкції перед летом у картовій кімнаті. В середині, наліво: гарматчик бомбовика переходить з хвоста літака, де він робив обсервації, до середини літака. В середині, направо: велика протилетнича гармата анґлійської прибережної оборони.

Ці офіціяльні картини стали частиною фільми „Лев має крила", яку зроблено, щоби переконати анґлійську публику про поступ анґлійської летничої служби.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ПІТСФІЛД, МАСС.

Новий відділ Українського Золотого Хреста.

Наша громада, хоч невелика, то всетаки добре зорґанізована. Маємо церковну громаду та досить великий відділ У. Н. Союзу. Бракувало нам тільки жіночої орґанізації, Українського Золотого Хреста. Тому ми рішили запросити до нашої громади голову цеї орґанізації, щоб дала нам реферат про значіння і працю У. З. Х.

І так 17. грудня ц. р. пані Галичин приїхала до нашої громади та виголосила добре опрацьований реферат. Реферат був для нас дуже повчаючий, бо ми довідалися, скільки праці вже виконав Український Золотий Хрест, а головно які завдання він має до виконання набудуче. Ми переконалися, що такої орґанізації як У. З. Х. нам саме тепер найбільше потрібно, бо, піддержуючи звязок з Американським Червоним Хрестом, ми зможемо саме найбільше помогти визвольним змаганням українського народу.

Хоч у той день ішов дощ, то всетаки на збори зібралось поважне число місцевих громадян. Коли пані Галичин при кінці реферату згадала про потребу [illegible]ування відділу Українського Золотого Хреста в нашій місцевості, то відразу вписалось 42 особи в ряди цеї орґанізації.

Опісля переведено збірку на допомогу українським збігцям, яка принесла $24.15. Зложили: І. Яремій $2; по $1: І. Яремій, Параскевія Горбуль, Катерина Копичак, Стефанія Галичин, Розалія Басіста, С. Спасик, Н. Амброзійчук, М. Никорчук, Анна Стефанюк, Н. Стефанюк, Анастасія Антонійчук; по 50 ц.: Г. Колодрубський, Донка Кінаш, В. Копичак, Г. Заверуха, О. Никорчук, О. Лаврів, Тетяна Никорчук, Марія Дзебук, Анна Яремій, А. Сарафин, Д. Гуска, А. Муцевич, Марія Соколовська.

Маємо надію, що коли наш відділ розвине свою працю, то він притягне до себе ще більше число жіноцтва, яке працюватиме в користь українського народу.

За управу 58 відділу У. З. Х. ОДВУ:

Катерина Копичак, голова;
Докія Гуска, заст. голови;
Емілія Стефанюк, секретарка,
Марія Дзібук, касієрка.

НЕВИДИМІ ОКУЛЯРИ

Американські винахідники Алберт Дж. Ендерсон і Дж. Дж. Весткот опатентували такі окуляри, що їх мало видно. Такі окуляри мають так повигладжувані боки, що їх майже не видно на обличчі людини.

НА РІЖНІ ТЕМИ

МІЖ РЯДКАМИ.

Пише дітройтська ґазета „Дітройт Нюз", що ґенеральний прокуратор, себто найвищий урядник судівництва в кабінеті президента, сказав її представникові, що Рузвелт буде ставати втретє до виборів як кандидат на президента Злучених Держав лише в випадку крайньої державної потреби.

Що під крайньою потребою треба розуміти, можемо легко догадатися. Ніщо інше, як війну, властиво участь Злучених Держав у такій війні.

Отже участь Злучених Держав у війні ще вважається можливою.

КЕПСЬКЕ ПІДСОННЯ.

Доносять з Румунії, що румунський уряд дозволив бувшому президентові Польщі, Мосціцкому, виїхати з Румунії до Швайцарії.

Як причину подається злий вплив румунського підсоння на здоровля Мосціцкого. Кажуть лікарі, що це підсоння могло би навіть загрозити його життю.

Що в Румунії могли би бути місця, такі шкідливі для здоровля бувшого польського президента, звісно, одначе в ній теж знайшлось би багато місцевостей, що були би для нього такі здорові, як Швайцарія.

Чи не розуміється під підсонням тут дещо інше? Зближення Румунії до Німеччини певно ставить Мосціцкого в досить делікатне положення. А якби так ще прийшло до російсько-румунської війни?

„ПІШЛО З ВІТРОМ".

Американська преса розписалася широко про комуністичну ґазету „Дейлі Воркер", котра відправила свого фільмового критика Говарда Рошмора за те, що цей не хотів ганити безоглядно нову фільму „Пішло з вітром".

Показується, що Рошмор пішов на штуку, щоб написати її критику, видно рішений скритикувати її неприхильно. Одначе не міг він її критикувати безпощадно, бо багато річей у цій фільмі йому подобалося. Та начальний редактор був невблаганий: він приказав критикові „згепати" фільму без пощади. Співробітник цього чесно не міг зробити й редактор його за це викинув з редакції.

І Америка дістала примір тоталітарної ґазетної політики в Америці.

НАПАСЛИВА ВІВЦЯ.

Пише Веб Милер, кореспондент аґенції „Юнайтед Прес" при фінській армії, що російські жовніри, взяті в фінський полон, оповідали йому, що їм говорено, що Фінляндія перша напала на советський союз, загрозила цим нападом самому Ленінградові й цим заставила Росію боронитися війною. Бранці говорили, що вони не вірили в слова комуністів.

Якщо це все правда, то воно покаується, яку велику ролю в війні відограє преса. І не стільки тим, що вона скаже по правді, скільки тим, що вона перекрутить, а ще більше тим, що вона перемовчить.

ЗАНЯТІ ШПАЛЬТИ.

Доносять з Москви, що з приводу Сталінових уродин московські ґазети виглядають так, гейби в світі стільки люди й думали, що про Сталінові уродини. Лише десь у куточку сказано щось про фінську війну.

Пригадується американському кореспондентові з того приводу російська сатирична поговірка про дві найбільші московські ґазети: „Правду" і „Ізвестія" (вісті): „у „Правді" нема „ізвестій", а в „Ізвестіях" нема „правди".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

З діяльности в нашій громаді.

Вже нераз писалося про нашу, хоч невеличку, але діяльну громаду на 23 і Бравн вул., де містяться: громадянський клюб, вечірня школа, від. 46 С. А. і від. 51 Укр. Зол. Хреста. Ті організації влаштовують ріжні вистави, з яких дохід іде на народні цілі.

Товариство У. З. Хрест впродовж 10 місяців свого існування дало вже три театральні вистави. Останнє, „Пан Штукаревич", відограно 17 грудня 1939. З мистецького боку вистава випала дуже гарно. Старші і молодші аматори відограли свої ролі дуже добре. Молоді особливо визначались тим, що вимовляли дуже гарно українські слова. Заслуга в цьому головно їх учителя, п. Пасічника. Також було подостатком людей.

Відділ 51 У. З. Хреста за короткий час свого існування вже вислав чимало грошей на ріжні цілі, на дім старців, на церкву, дар для Американського Червоного Хреста, вкладку до централі і т. п. Він стоїть на становищі, що ми всі мусимо працювати до створення своєї держави, бо ніхто нам її в дарунку не принесе.

Ольга Фостик.

НАМАГАННЯ САМОГУБСТВА В ВЯЗНИЦІ

Майкел МекМегон, 49-літній поліцай, що має відсидіти 18 місяців до 30 років вязниці за смертельне пострілення придверника в готелю Капітол у Ню Йорку, перерізав собі в нюйорській вязниці жили на руці. Дозорці вязниці знайшли його непритомним від упливу крови й відставили до шпиталю. Лікарі сподіваються врятувати його життя.

ЗДЕРЖУЮТЬ ПОЇЗД ДЛЯ РЯТУВАННЯ З ВОГНЮ

Артур Блейн, машиніст, і Ерл Досон, кочергар, товарового поїзду залізниці Лігай Велі, їдучи коло Лі Рой, недалеко від Найагра Фолз, Ню Йорк, побачили горіючий дім. Сподіваючися, що в ньому можуть бути люди в небезпеці, вони задержали поїзд і побігли до дому. Їх сподівання показалися оправданими. Вони винесли з горіючого дому 95-літнього Джеймса Мек Комба та його 93-літню жінку, які власними силами певно не могли би були врятуватися. Відставивши старців до сусідів та допевнившися, що їм не грозить дальша небезпека, робітники вернулися до льокомотиви й поїхали в дальшу дорогу.

ПОДЯКА

Дня 14. грудня 1939. року померла в Гилсайд, Ню Джерзі, моя дорога дружина й наша дорога матір

АННА РОМАНИШИН.

Похорон її відбувся 16. грудня 1939. року при участи великої маси людей. Похована на Евергрін Семетері, в Елизабеті, Ню Джерзі.

Отсею дорогою складаємо найщирішу подяку тим усім, що відвідували Покійну підчас її довгої недуги, а передовсім пані Анні Воробець із Нюарку й Насті Воробець з Джемейки; далі тим усім, що прибули на похорон, спеціяльно тим, що прибули з дальших сторін, як панству Кузівим з Ню Йорку й панству Федчишиним з Рочестеру, Ню Йорк; далі членам Товариства „Просвіта" з Гилсайд, Ню Джерзі, й Товариства ім. Тараса Шевченка в Нюарку, Ню Джерзі, котрих Покійна була членицею, та членам Товариства „Вільна Україна" в Гилсайд, котрі то три товариства взяли в похороні гремільну участь і зложили на її гріб цвіти. Дякуємо далі о. д-рові В. Клодницькому, пароховi української православної церкви в Нюарку, за похоронні відправи й проповідь, та Миронові Литвинові, нашому погребникові, за гарне переведення похорону. Наконець дякуємо всім тим близьким і дальшим знайомим, що в якийнебудь спосіб причинилися до звеличання памяти Покійної та потішення родини в її великому горю.

Григорій Романишин, муж;
Василь, Марія і Катерина, діти.

ОСТОРОГА ПЕРЕД РИСЯМИ

Опікун звірини в повіті Вестчестер, у стейті Ню Йорк, остерігає населення, що в цей повіт останніми часами примандрувало більше число рисів. Вони вбили кілька молодих серн і покалічили кілька собак.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖАНСТАВН, ПА. Річні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 11., відбудуться 31. грудня 1939., зараз по Сл. Божій, в гали церковній на Вудвіл. Проситься всіх членів прийти. Буде справоздання урядників і вибір нового уряду. — Теодор Волощук.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Річні збори Тов. Дарахівщина, від. 275., відбудуться в неділю, 31. грудня, в годині 5. вечером, в гали церковній пре Сусекс і Ґрін ул. Проситься членів і члениць, як місцевих так і позамісцевих зійтися хоть раз на рік та вислухати справоздання урядників з їх діяльности, а по звичаю статуту У. Н. Союзу, буде вибір нових урядників. Довгуючі члени повинні прийти і вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі будуть наражені на суспендацію, а по зборах буде чесна несподіванка. — Михайло Ґречин, предс.; Софрон Ґибак, рек. секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 21. грудня 1939. року помер у Дженерел Госпитал в Ютика, Ню Йорк, довголітній член У. Н. Союзу й Братства св. Петра й Павла, від. 58. У. Н. Союзу,

ПЕТРО КАМІНСЬКИЙ.

Родився в р. 1884. у селі Ляцьке Шляхотське, повіт Товмач, Західня Україна. При смерті мав 55 літ.

До У. Н. Союзу вступив в 1927. році.

Полишив жену Юстину.

Похорон відбувся 24. грудня 1939. Братство св. Петра й Павла взяло в похороні гремільну участь і відвело Покійного на місце вічного спочинку.

Най земля буде Йому пером!

Романів, секр.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(53)

Z-53 — Tex Mason — United Feature Syndicate, Inc.

Така безпосередня пропозиція королеви, щоб Тарзан став її подругом і водночас королем жовтих великанів, здивувала самого Тарзана неабияк. У першій хвилині він не знав, що на це відповісти. Зрозуміло, що йому цілком не усміхалося це королівство, ні друження з нею, хоч гарною, але садистичною жінкою.

„Говори", наглила королева, немов гадюка. „Від твоєї відповіди залежить життя, або смерть Дженети Буртон, а також інших". Тарзан стояв заклопотано. Він знав, що ця жінка не жартує. З другого боку він хотів бодай трошки часу, щоби придумати якусь утечу. „Дай трохи часу надуматись", відповів вкінці Тарзан.

Агті на це без протесту згодилась. Вона знала, що білі, а між ними Тарзан, є дійсними вязнями в столиці Тору. Вони не втечуть. Хоче Тарзан надуматись, хай надумується. Колиж сам не прийде до бажаного їй рішення, то вона вже заздалегідь придумувала такі засоби, щоб він „згодився".

Тепер вона звеліла Мунґові завести білих до їх кімнат. Коли поволі всі опускали святиню Панту, китаєць на хвилину ще раз обернувся і хвилинку вдивлявся в жемчуги, що висіли на шиї божка. Це завважила хитра королева і подумала: „Отсей косоокий любить самоцвіти. Це добре. Я використаю це для своїх цілей".